

VÍRA A POSLUŠNOST

1S 13,1-14

Německý teolog Dietrich Bonhoeffer kdysi vystihl něco z podstaty duchovního života křesťana: „Jenom věřící poslouchá - jenom poslušný věří“. Jenom ten, který věří Kristu je ochoten ho také poslechnout, protože rozeznává, že Kristus mu nabízí hloubku a pravdu. A na druhé straně jenom ten, kdo je ochoten Krista poslechnout, následovat ho, jenom ten také skutečně a živě věří. Jak to není vždycky snadné naznačuje i starý příběh o králi Saulovi.

Král Saul

Kdo to byl Saul? Zde se dostáváme hluboko do dob před Kristem. Saul žil někdy kolem r. 1000 př.n.l. Stal se prvním izraelským králem v dějinách. Jeho vláda byla rozporuplná a nakonec dopadla špatně. Nebyl mužem podle srdce Božího. I on věřil v Hospodina, uznával jej jako svého Boha. Přece však jednal často svévolně a obcházel Boží vůli, Boží vedení. Celkové vyznění jeho vlády podává Bible takto: „*Všude, kam se obrátil, dopouštěl se svévolnosti*“ (14,47).

Situace

Něco o těchto selháních vypovídá i dnešní příběh, který jsme četli. Stalo se to po roce Saulova kralování. V této době Izraelce zle trápili Pelištejci (Filištiní) - sousední národ žijící při březích sz moře. Jednoho dne syn krále Saula, Jónatan, učinil odvážný počín: zničil výsostné znamení, tedy znak Pelišťejců, znamenající jejich nadvládu nad krajem. Ti si to pochopitelně nechtěli nechat líbit a vytáhli proti Izraeli do boje. Přitáhlo jich velké množství, až se z toho Izraelcům zatočila hlava: „*Izraelští muži viděli, že se dostali do tísně a že lid je sklíčen. Lid se ukrýval v jeskyních, rozsedlinách, skalních stržích, slujích a jamách ... všechnen lid, který šel za ním (Saul), byl zděšen*“ (v. 6-7). V situaci, kdy se mělo všechno semlít a rozhodnout kdo z koho, je čím dál tím víc zřejmé, že Izraelci nedrží v rukou žádné trumfy. Naproti stojí 30.000 vozů, 1000 jezdců a lidu jako písku na břehu moře. Proti nim Izraelci, kteří neměli ani pořádné zbraně. Pelištejci byli vyspělejší, již byli v době železné, zatímco Izraelci stále na úrovni doby bronzové. Ještě neuměli zpracovávat železo. Navíc meče měli jen Saul a Jónatan. Co měli ostatní? Klacky, praky, holé ruce, zemědělské nářadí (v. 19-22)?

Přece však král Saul stojí a čeká. Čeká na něco, co by ještě mohlo výsledek této nerovné bitvy zvrátit ve prospěch slabého Izraele: „*Čekal sedm dní do chvíle, kterou určil Samuel*“ (v. 8). Vojska zřejmě stojí proti sobě a vyčkávají, co se bude dít. Během této doby je Saul jako na trní. Netrpělivě vyhlíží příchod proroka Samuele. Proč? Bylo zvykem před Bojem doptávat se Hospodina na jeho vůli a vykonat bohoslužbu formou oběti. Saul i všechnen jeho lid vidí, že tady lidské síly nepomohou. Převaha nepřítele je drtivá. Jenom Bůh může pomoci. A tak Saul čeká na Samuele, který slíbil, že sedmého dne přijde. Čas ovšem vypršel a Samuel nikde. Co bude dál? Přijde ještě? Nepřijde? Lidu zjevně dochází trpělivost a začíná se od Saula rozprchávat. Situace je vypjatá až do krajnosti. Saulovi se všechno rozpadá pod rukama. Lidu už tak nebylo mnoho a teď ještě berou do zaječích. Prorok slíbil, že přijde a on nikde. Kde je mu u všech všudy konec? Neví, že všechno visí na vlásku? Ať to bylo jak to bylo, Samuel skutečně nepřicházel. Jak na to zareagoje Saul?

Boží zkouška

Saul se rozhodl vzít věci do svých rukou: „*Saul tedy řekl: 'Přineste ke mně oběť zápalnou a pokojnou.' A obětoval zápalnou oběť*“ (v. 9). Toto však bylo v kompetencích proroka Samuele. A Saul to věděl. Nicméně řekl si, že zoufalá situace si žádá zoufalé řešení. Proto se rozhodl, že ho nastalá krize opravňuje k tomu vzít do svých rukou to, co mu nepřísluší. Myslel si, že zoufalý stav opravňuje neuposlechnout Hospodina a zařídit si to po svém.

Možná se až pousmějeme tomu, že sotva Saul oběť vykonal, zrovna v té samé chvíli se Samuel objeví. To je přece směla. Kdybych vydržel hodinku, dvě, Samuel už by tu byl a bylo by všechno v pořádku. No jo, ale on tu nebyl a nikdo nemohl vědět, kdy a jestli vůbec dorazí.

Zpoždění proroka se nijak nevysvětluje. Z příběhu ale vysvítá, že to byl čas zkoušky pro krále Saula. Bude si i v nebezpečí vědom toho, že musí trpělivě čekat na Boží pokyn? Že si nesmí svévolně osobovat práva, která mu nebyla svěřena, byť i byl králem? Saulovo vysvětlení znělo přijatelně, ale v očích Samuelových byl jeho čin pošestilostí hraničící s bezbožností. Nebylo to jen bláhové počínání, ale i vzpoura a svévole. V Izraeli byl i král podřízen Božímu zákonu.

Co vlastně v jeho počínání bylo tak zlé? Tím, že neposlechl Hospodina upadá do podivné situace, ve které si chce Boží odpověď a Boží přízeň *vynutit*. Chce si naklonit Hospodina i za cenu toho, že se proti němu provinuje. Vlastně přestal spoléhat na Boha samého a více doufá v oběť, v rituál, který má Boha příznivě naklonit. Snížil tím Boha na úroveň pohanské modly. Pohané věřili, že jen řádná oběť může naklonit

božstvo. A že ta oběť je rozhodující. To je ovšem pohanská magická představa, že nějakým rituálem je možno božstvo ovládnout a přinutit je, aby bylo po vůli lidem, jim nakloněno. Saul, jak se zdá, se v zoufalství odchyluje od víry a uchyluje k podobnému smýšlení. Musíme si Hospodina naklonit a rozhodující v tom je právě ta oběť. Tou obětí samou ho musíme přilákat na svou stranu. A proto obětuje ať to stojí co to stojí, i když k tomu neměl žádné oprávnění. Jen když bude oběť, tou si Hospodina přitáhneme a vynutíme si na něm jeho požehnání.

Byl to tedy čas zkoušky pro Saulovu víru. Mělo se v ní projevit to, co mnohem později vyjádřil právě Bonhoeffer: „Jenom věřící poslouchá a jenom poslušný věří“. Mělo se zde vyjevit jak na tom Saul se svou vírou v Hospodina je. Bývá to tak, že ve všelijakých vírech života, se láme chléb naší víry. Tam, ve těch všech výzvách a rozhodování každodenního života se dotváří, prohlubuje, ková a tvaruje, hněte a tlačí naše víra.

„Jenom věřící poslouchá a jenom poslušný věří“ - Jenom ten, kdo má důvěru v Boha, ten ho poslouchá i ve chvílích nejistoty a zmatku, kdy se nabízí i jiné, pohodlnější, snazší řešení. A ovšem platí to i opačně jenom ten, kdo se rozhodne Boha poslechnout i když nevidí na krok dopředu a je pln úzkostí, ten skutečně začíná věřit, toho víra se stává skutečnou a hlubokou.

Král Saul toto tehdy nedokázal. Přestal důvěřovat, a proto přestal poslouchat. Přestal poslouchat, a proto přestal důvěřovat. Jedno šlo s druhým. Nedostatek víry ho přiměl ke zkratovitému jednání, k neposlušnosti. Řekl si nejspíše: Nebude-li oběť, je všemu konec, nezbude nám už nic. Ale tak to přece nebylo. Ne že by mu nezůstalo nic. Zůstal by mu Bůh sám. Ale Saulovu důvěru v Boha nahradila v té vypjaté chvíli de facto důvěra v oběť. Ovšem oběť tu není. Proto je nutno ji obstarat, za každou cenu. Nedůvěra jej vede k neposlušnosti a naopak neposlušnost rozleptává Saulovu víru. Vidíme ho nadále jako toho, kdo nakonec od Boha odpadá víc a víc.

Král bez naděje?

Byl tedy Saul pro toto selhání již bez naděje? Skoro to tak vypadá. Prorok Samuel mu říká: „*Počínal sis jako pomatenec. Nedbals příkazu, který ti dal Hospodin, tvůj Bůh. Tak by byl Hospodin upevnil tvé království nad Izraelem navěky. Ted' však tvé království neobstojí*“ (v. 13-14). Byl Saul už bez naděje? Skončil zle. Ale ne proto, že by Bůh na něj už dočista zanevřel. Dále bychom viděli, že Bůh mu dává přece novou šanci. Ani tu Saul ale nevyužívá a stále více se propadá do své vzpoury proti Bohu. Byť navenek se stále jeví Hospodinovým vyznavačem, životem a skutky to stále více popírá. Chybělo mu pokání a hluboký návrat k Hospodinu. Jeho víra a zbožnost byla povrchní a čím dál tím více svévolná a svéhlavá. To zapříčinilo jeho pád, který započal už v tomto příběhu.

Závěr

Skeptici a ateisté se někdy křesťanům posmívají, že potřebují víru jako berličku pro život, který nezvládají. Tedy, že víra je jakýmsi sedativem, kterým si ulehčujeme život. Kdo ovšem zná Bibli a také život věřících, ví, že pravá a živá víra je vždy také zápas, a to někdy i těžký. Víra není obláček, který nás povznáší nad všechna napětí, boje a zkoušky. Naopak. Víra nás stahuje přesně doprostřed zápasů života a vyzývá nás k odvaze, k odvážnému kroku důvěřovat Bohu, čekat na Boží odpověď, i když vše se zdá být proti tomu. Víra je nelehké rozhodování, kdy s odvahou do něčeho vstoupit a jednat a kdy se stejnou odvahou naopak trpělivě čekat, nepropadat panice a nesahtat po prvních, zpravidla zkratkovitých možnostech.

Bible nás všemožným způsobem povzbuzuje k důvěře v Boží slovo a Boží jednání. Zve nás k živé víře, která se vyznačuje onou podvojností: „Jenom věřící poslouchá - jenom poslušný věří“. Ne vždy se nám to daří. Také my někdy z netrpělivosti bereme věci unáhleně do svých rukou nebo ze strachu naopak zůstane stát tam, kde máme jednat. Nemůžeme proto soudit Saula příliš rychle. Nakonec mu v mnohém rozumíme a jen se domýšlíme, jak bychom se zachovali na jeho místě. Je zde proto prostor i pro naše pokání v tom, kde jsme ve víře selhali. To Saul nedokázal. On pokání nečinil. Chyběl mu onen prvek hlubokého pokoření před Bohem, které by ho mohlo obnovit a vést dál.

„*Věříte v Boha, věřte i ve mne*“, řekl Pán Ježíš. Je to jeho jedno z mnohých povzbuzení k víře. Kristus nás zve na cestu víry. Není to víra chimérická. Vždyť máme složit důvěru v toho, který za nás zemřel i vstal z mrtvých. I my se učíme, že víra v Krista není jen jakýsi souhlas s Apoštolským vyznáním víry, ale především že je to odvaha jít životem - konat nebo naopak čekat na Boží jednání v důvěře, že ať se stane cokoliv, jsme v Božích rukou. AMEN